

Tietointensiivisen talouden reunaehdot ja mahdollisuudet maaseudulla

-Teoreettis-käsitteellinen katsaus

Mikko Weckroth & MAASTIETA -ryhmä

Esityksen rakenne

1. Esityksen tausta
2. Käsitteet- maaseutu, tieto ja talous
3. Tietotalouden “urbaani vinouma” ?
4. Tosiasioiden tunnustaminen ja reittejä eteenpäin
5. Johtopäätökset

Esityksen toiminnallinen konteksti

- Vuonna 2021 Maaseutupolitiikan neuvoston (MANE) rahoittama hanke
 - ”MAASEUDUN KESTÄVYYSMURROKSEN TALOUS – TIETOTALOUDEN SUUNNAT, VAIHTOEHDOT JA KEHITTÄMISEN EDELLYTYKSET (MAASTIETA)”
 - **”Hankkeen kolmas ulottuvuus koskee tietotalouden kestävää mahdollistamista maaseudulla”**
 - Tarkastelussa myös fyysiset ratkaisut ja valokuituverkot sekä yhteiskehittäminen maaseudun toimijoiden kanssa
 - Lisäksi tunnistettiin tarve analyysille tietotalouden maantiedettä määrittelevistä 1) fyysisistä, 2) kulttuuris-kognitiivisesta sekä 3) sosiaalis-konstruktiivisista prosesseista ja reunaehdoista.

Käsitteet – maaseutu, talous ja tieto(talous)

- Maaseutu vai tila tutkimuskohteena?
 - Maaseutu (tai kaupunki) entiteettinä ja tutkimuskohteena
 - Kaupunki-maaseutu on jatkumo ei dikotomia
- Talousmaantiede, aluetaloustiede vai ”talouden maantiede”
 - Makrotaloudellisten indikaattoreiden mallinnus (kasvu!)
 - Vai mikrotasolla taloudellisten toimijoiden normiston ja käyttäytymisen paikkasidonnaisuus
- Tietotalous (ja sen maantiede)
 - Moision (2018) ”Geopolitics of the Knowledge-Based Economy”
 - Tietotalouden ja politiikan suhdetta tarkastellaan vastavuoroisena, toinen toistaan muokkaavana prosessina
 - Tietotalous mielletään lähtökohtaisesti urbaaniksi ilmiöksi: Miksi?

Tietotalouden urbaanin vinouman selitykset (1/3)

1. Fyysiset syyt

- Kaupunkien suhteelliset edut (työtekijöille ja yrityksille, mittakaava edut)
- Tietotaloutta palveleva ja sen mahdollistava infrastuktuuri
- Triple Helix mallit (yliopistojen, elinkeinoelämän ja julkisen hallinnon välinen synergia)
- Aluepolitiikan seuraukset (maakunta-yliopistot)

Tietotalouden urbaanin vinouman selitykset (2/3)

1. Sosiaalis- konstruktiiviset syyt

- Tilallispoliittiset imaginäärit
 - Kaupunkiregionalismi (Moisio 2018)
 - mm. Richard Florida ja “luova luokka” ja globaalin talouden solmukohdat
- Aluepolitiikan depolitisointi
 - Kaupunkiregionalismi ja epäpolitisoinnin politiikka (Luukkonen & Sirviö 2017)
 - Aluetaloustieteen dominanssi (tiiviyys) (Soininvaara 2021)
- Kaupunki kasvukoneena ja -koalitiona (Molotch, 1978) ja “omahyväinen urbanismi”
 - Esim. Roope Mokka (Demos) ” Vain kaupungit synnyttävät kaikkia hyödyttäviä ideoita”

Roope Mokan kolumni: Vain suuret kaupungit synnyttävät kaikkia hyödyttäviä ideoita

Taloudellista arvoa syntyy nykyisin siellä, missä erilaiset ihmiset elävät lähellä toisiaan. Siis kaupungeissa, kirjoittaa Roope Mokka.

”Ajatelkaamme tätä hetki: mitä lähempänä kehomme ovat toisiaan, sitä nopeammin talous kasvaa. Taloudellista arvoa syntyy siellä, missä töitä tehdään tänään paremmin kuin eilen. Talouskasvu on tänä päivänä oppimista ja sitä tapahtuu siellä, missä erilaisia ihmisiä on lähellä toisiaan. Vuorovaikutuksessa, samassa fyysisessä tilassa. Arvoa ei siis synny siitä, että töitä – olivatpa ne sitten tehtaita tai julkisia palveluita – sijoitellaan poliittisin ponnisteluin ympäri Suomea, vaan siitä, että keksitään yhä uusia tapoja hoitaa asioita paremmin”.

”Taloustieteen termein, talouskasvu syntyy inhimillisen pääoman kasautumisesta, ei työnteosta. Ajatelkaamme tätä hetki: mitä lähempänä kehomme ovat toisiaan, sitä nopeammin talous kasvaa. Talouskasvu liittyy ideoiden syntymiseen ja niiden toimeenpanemiseen. Lähellä toisiaan olevat ihmiset synnyttävät ja toimeenpaneuvat enemmän ja parempia ideoita kuin kaukana toisistaan olevat.”

Suomessa vain pääkaupunkiseutu on juuri ja juuri sen kokoinen, että sinne sijoitetut verorahat ovat varsinaisia sijoituksia. Ensinnäkin tietyn koon jälkeen kaupungissa syntyvien ideoiden määrä alkaa kasvaa huimaa vauhtia. Ideoita syntyy siis kyllä pienemmissäkin kaupungeissa, mutta ne ovat suoraan verrannollisia investointeihin. Eli pienissä kaupungeissa kysymys on nollasummapelistä.

Julkisten varojen, verorahojemme, käyttö ohjaa kuitenkin meitä aivan toiseen suuntaan. Kärjistäen voisi sanoa, että Suomessa vain pääkaupunkiseutu on juuri ja juuri sen kokoinen, että sinne sijoitetut verorahat ovat varsinaisia sijoituksia. Muualle sijoitetut ovat kaivon kannettuja kustannuksia tai parhaimmassa tapauksessa nollatuottoisia "talletuksia". Ei raha pienemmillä paikkakunnillakaan aina hukkaan mene, mutta ei se kasvakaan, sillä niissä tehdyt keksinnöt eivät leviä maailmalle.

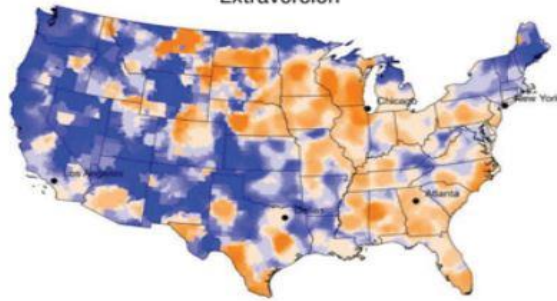
Oleellinen kysymys onkin: keneltä rahaa siirretään ja kenelle? Tämä on samalla monimutkainen kysymys. Taantuvilla alueilla kiinteistöjä ja maata omistavat ottavat rahaa kaupungeilta ja niissä asuvilta maan vähävaraisimmilta ja moniongelmaisimmilta. Vielä traagisemmin samalla sidotaan taantuvien alueiden ihmiset maahan, väsytystaistelussa, jonka voittamiselle ei ole mitään mahdollisuutta.

Tietotalouden urbaanin vinouman selitykset (3/3)

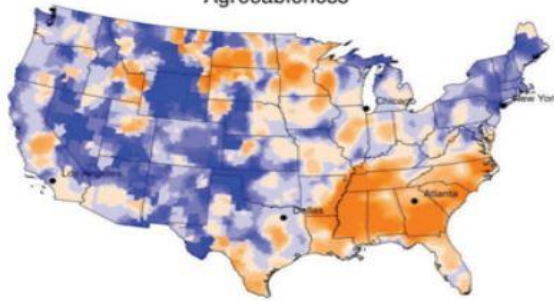
1. Kulttuuris-kognitiiviset syyt

- Klassinen kaupunki (ja maaseutu) sosiologia (e.g Simmel 1906)
 - Kognitiiviset ja kulttuuriset tekijät määrittävät osaltaan motivaatiota ja valmiuksia uuden tiedon tuottamiseen, omaksumiseen ja hyödyntämiseen
- Alueelliseen kulttuuriin ja "arvoilmastoihin" liittyvät tekijät
 - Persoonallisuusmaantiede (Rentfrow et al. 2020)
 - Arvojen maantiede >konservatiivisuus ja avoimuus muutokselle (Weckroth & Kempainen 2022)
- Valikoiva muuttoliike vai(/ja?) kontekstivaikutus

Extraversion

Agreeableness

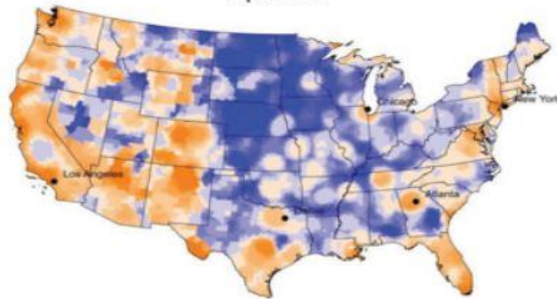
Conscientiousness

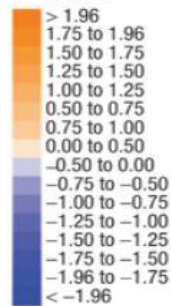
Emotional Stability

Openness

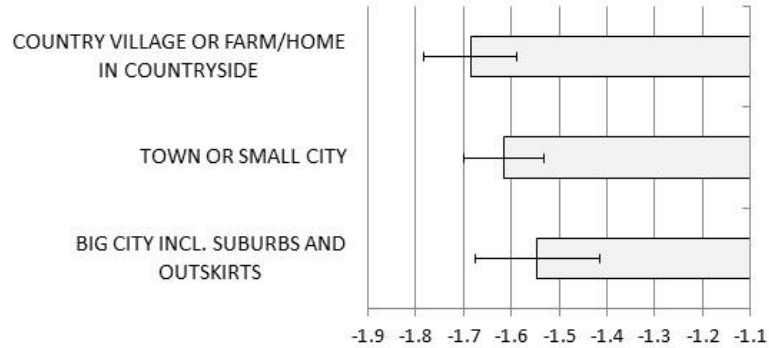

z Score

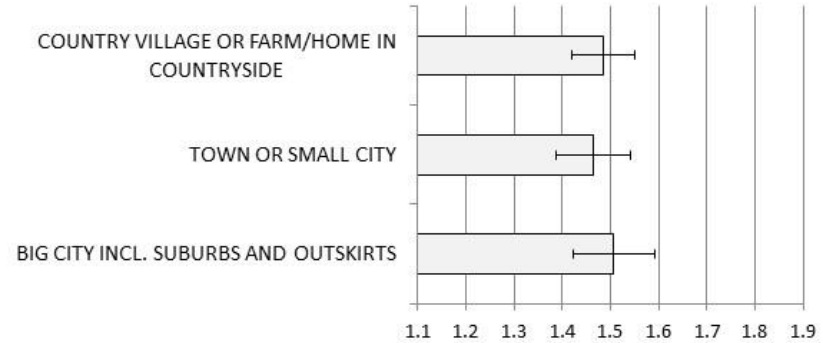

Rural conservatism and the urban spirit of capitalism? – on the geography of human values (Weckroth & Kemppainen 2022) Regional Studies

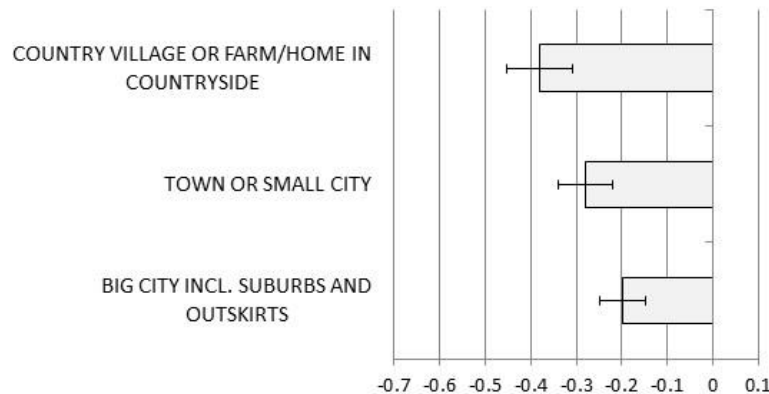
Self enhancement

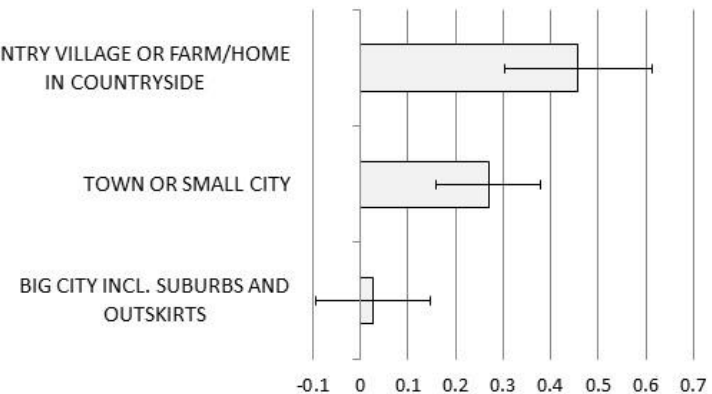
Self transcendence

Openess to change

Conservation

Ratkaisuja ja reittejä tietotalouden ruralisaatioon

1. Sosiaalisen konstuktiot
 - Käsitteellinen herkkyys ja tarkkuus esim. "Luova luokka" ja kestävyyspuhe (Soini 2022)
 - Talouden hyvinvoinnin ja "kasvun" käsitteiden takaisin valtaus taloustieteeltä
 - Foundational economy ja koettu hyvinvointi
 - Narratiivien voima ja itseään toteuttavien ennusteiden tunnistamisen (poliitikot ja tutkimuslaitokset)
2. Fyysiset ratkaisut
 - Tietotyön mahdollistavan infran ja subjektiivisen kyvykkyyden vahdistaminen ja erilaiset hybridiratkaisut (Weckroth, Hamunen & Leskinen 2022)
 - Kolmos kierteestä neloskierteeseen (Kolehmainen et al. 2015)
 - Kansalaisyhteiskunta voi korvata yliopistojen roolia tiedon keräämisessä ja fasilitoinnissa
 - Sitova ja siltaava sosiaalinen pääoma ja tiiviiden paradoksi => tiiviystä luopuminen
3. Kulttuuris –kognitiiviset ratkaisut
 1. Aluesuunnittelun arvokonvergenssi ja "multilevel governance" (Horlings 2017 etc)
 2. Paikallisesti määrittyvä kehitys- ja hyvinvointitavoitteet (Jones et al 2021)

Yhteenveto

- Tosiasioiden tunnustaminen on viisauden alku
 - Choose your battles
- Käsitteiden talous, kehitys ja hyvinvointi uudelleenmäärittely
 - Esim. foundational economy
 - Kaupunki-maaseutu hyvinvointigradietti ja koronan vaikutus?
- Maaseutututkimuksen ylöspäin skaalaus ja kunniahimo (vrt. naistutkimuksesta sukupuolitutkimukseen)
- Monitieteisyys, tapaustutkimukset ja naapuritieteiden tuntemus

Thank you!

Rural studies, land use and natural
resource governance

Yliopistokatu 6, 80100, Joensuu
Finland

Mob: +358504765033

Email: mikko.weckroth@luke.fi